

Principi notifikacije - Notifikovana tela izvršavaju zadatak koji se odnosi na postupke za procenjivanje usaglašenosti o kojima se govori u primenljivim direktivama "novog pristupa" kada se zahteva postojanje treće strane. Države članice su odgovorne za kompetenciju notifikovanih tela koja su pod njihovom jurisdikcijom pa stoga i verifikuju njihovu kompetenciju. (**kriterijumi za kompetenciju** su: dostupnost osoblja i opreme, nezavisnost i nepristrasnost, tehnička kompetencija osoblja, diskrecija i integritet, depozit za osoguranje od odgovornosti – ukoliko to ne obezbeđuje sama država)

Glavni instrumenti za procenu o usaglašenosti sa zahtevima primenljive direktive su:

serija standarda EN 45000 za procenu usaglašenosti i postupak akreditacije koji primenjuju akreditaciona tela (ISO 17011).

Postupak notifikacije i povlačenje notifikacije - Notifikacija je čin obaveštavanja Komisije i drugih država članica o tome da je neko telo, koje ispunjava zahteve, notifikovano za sprovođenje procenjivanja usaglašenosti u skladu sa nekom direktivom.

Komisija objavljuje spisak notifikovanih tela u Službenom listu Evropskih zajednica u informativne svrhe. Povlačenje notifikacije odvija se kada notifikovano telo prestane da ispunjava zahteve ili svoje obaveze. Povlačenje je odgovornost države članice koja vrši notifikovanje. Ono takođe može biti krajnji rezultat nekog prekršajnog postupka

Opšte odgovornosti notifikovanih tela

- 1) Notifikovana tela će pružati relevantne informacije svom organu za notifikaciju, organima za nadzor tržišta i ostalim notifikovanim telima.
- 2) Notifikovana tela će funkcionisati na kompetentan, nediskriminatoran, transparentan, neutralan, nezavisan i nepristrasan način
- 3) Notifikovana tela će zaposliti potrebno osoblje koje ima dovoljno i relevantno znanje i iskustvo za sprovođenje procenjivanja usaglašenosti u skladu sa određenom direktivom
- 4) Notifikovana tela će napraviti odgovarajuće aranžmane da bi se obezbedila poverljivost informacija dobijenih u toku procenjivanja usaglašenosti
- 5) Notifikovana tela imaju adekvatno finansijsko osiguranje radi pokrića svoje profesionalne aktivnosti, osim ako je neka odgovornost obezbeđena prema nacionalnom zakonodavstvu države članice koja vrši notifikaciju
- 6) Notifikovana tela učestvuju u aktivnostima koordinacije. Ona takođe uzimaju direktno učešća ili preko predstavnika u evropskoj standardizaciji, ili na neki drugi način obezbeđuju poznavanje situacije u pogledu relevantnih standarda

Notifikovana tela i procenjivanje usaglašenosti - Primarni zadatak notifikovanog tela je da pruža usluge procenjivanja usaglašenosti pod uslovima utvrđenim u direktivama. To je usluga za proizvođače u oblasti od javnog interesa

Notifikovana tela i podugovaranje - Notifikovano telo može deo realizacije svog posla preneti na neko drugo telo na osnovu ustanovljene i redovno praćene kompetencije

Telo koje zaključi podugovor sa notifikovanim telom mora biti tehnički kompetentno, i pokazivati nezavisnost i objektivnost u skladu sa istim kriterijumima i pod istim okolnostima kao notifikovano telo. Međutim, podugovoreno telo ne mora i samo da bude notifikovano. Država članica koja je notifikovala telo koje zaključuje podugovor za deo svog posla, mora biti sposobna da obezbedi efikasno praćenje kompetencije i onog tela sa kojim notifikovano telo zaključuje podugovor. Uslov za podugovaranje je da postupak za procenjivanje usaglašenosti može biti podeljen na tehničke operacije i operacije procenjivanja, kao i da je metodologija upotrebljena za realizaciju tehničkih operacija dovoljno precizna. Telo koje zaključi podugovor sa notifikovanim telom može, ipak, da sprovodi samo onaj deo koji se odnosi na tehničke operacije. Podugovaranje mora biti zasnovano na ugovoru, koji omogućava obezbeđivanje transparentnosti i poverenja u operacije notifikovanog tela. Notifikovano telo koje vrši zaključivanje podgovora ostaje odgovorno za sve aktivnosti obuhvaćene notifikovanjem. Podugovaranje ne povlači za sobom delegiranje vlasti ili odgovornosti. Sertifikati se uvek izdaju u ime i pod odgovornošću notifikovanog tela. Uslovi za podugovaranje primenjuju se na bilo kog podizvođača bez obzira na to da li je on osnovan unutar ili izvan Zajednice

Koordinacija i saradnja - Koherentna primena postupaka za procenjivanje usaglašenosti zahteva tesnu saradnju između notifikovanih tela, država članica i Evropske komisije

Saradnja je ograničena na tehničke probleme povezane sa procenjivanjem usaglašenosti radi obezbeđivanja jednoobrazne primene tehničkih odredbi direktiva "novog pristupa".

Komisija EZ podržava države članice u njihovim naporima da uspostave koherentnost između organa za notifikacije u pogledu: procenjivanja kompetencije tela koja traže notifikaciju, primene postupaka za notifikaciju i nadzora notifikovanih tela

Komisija EZ, u koordinaciji sa državama članicama, takođe obezbeđuje da između notifikovanih tela bude organizovana saradnja. Posebna uloga u organizaciji saradnje pripada evropskim organizacijama za standarde (CEN, CENELEC i ETSI)

Nadzor tržišta je osnovni mehanizam za sprovođenje direktiva Novog pristupa, gde je utvrđen visok nivo zaštite. Na tržište se mogu plasirati proizvodi samo onda ako ne ugrožavaju bezbednost i zdravlje lica, kao ni druge interese obuhvaćene direktivama.

Cilj EEA Sporazuma je da se uspostavi dinamičan i homogen Evropski Ekonomski Prostor, baziran na zajedničkim pravilima i jednakim uslovima konkurencije. Sporazum se može menjati na trajnoj osnovi kroz odluke EEA Zajedničkog Komiteta koji prati promene u relevantnim zakonima Zajednice.

Vezbe

Pojam CE znaka - Tržište EU (JT) zahteva da proizvodi koji se plasiraju i stavljaju u promet moraju zadovoljiti suštinske zahteve za bezbednošću ili tehničke zahteve. CE znak Tako, proizvođač potvrđuje: da njegov proizvod ispunjava sve zahteve date u direktivama koje se odnose na taj proizvod; da je obavljena procedura ocenjivanja usaglašenosti. Suštinski zahtevi (zdravlje i bezbednost) najbolje se mogu ispuniti preko harmonizovanih standarda. Ako proizvođač primenjuje harmonizovane standarde onda sigurno ispunjava zahteve iz direktiva. Proizvodi na koje se ne odnosi barem jedna DNP, NE MOGU NOSITI CE ZNAK! **Prednosti postojanja CE znaka na proizvodu:** Moguće slobodno kretanje robe na tržištu EU; Nema dodatnih nacionalnih ispitivanja

Zemlje članice **NE MOGU DA ZABRANE**, ograniče ili ometaju prodaju ovakvih proizvoda **osim:** Ako odredbe direktiva nisu pravilno primenjene ili Postoji rizik koji nije obuhvaćen primenjenim direktivama. **CE znak se mora postaviti na:** sve nove proizvode, proizvedene u EU ili trećim zemljama; polovne (korišćene) proizvode koji se uvoze iz trećih zemalja; proizvode koji se već nalaze na tržištu EU, ali su znatno modifikovani, tako da se mogu smatrati novim proizvoda. **Osobine CE znaka:** Jasno uočljiv, Čitljiv i Trajan. **CE znak se postavlja na:** Proizvod, natpisnu pločicu, pakovanje/ambalažu, prateću dokumentaciju

Postupak postavljanja CE znaka: Utvrđivanje koja se direktiva (ili direktive) odnosi na proizvod / Utvrđivanje procedure za ocenjivanje usaglašenosti / Utvrđivanje datuma kada direktiva stupa na snagu / Utvrđivanje liste harmonizovanih standarda za dati proizvod / Provera od strane proizvođača da li je proizvod u skladu sa suštinskim zahtevima direktive / Utvrđivanje od strane proizvođača da li se zahteva ocenjivanje usaglašenosti od strane nezavisne, treće strane / Priprema tehničke dokumentacije / Priprema izjave o usaglašenosti i potrebne dokumentacije koja to dokazuje / Provera da li zemlja na čije se tržište plasira proizvod ima nekih dodatnih zahteva / Postavljanje CE znaka na proizvod i/ili ambalažu i dokumentaciju

Kome je namenjen CE znak? Pre svega ogranima nadzora (jer CE označava da je proizvod usaglašen sa zahtevima od javnog interesa) ali i potrošačima, distributerima i dr. **Šta nije CE znak?** Nije komercijalna oznaka / Ne označava poreklo proizvoda (gde je proizveden) / Ne označava kvalitet proizvoda (nije garancija kvaliteta). **Da li uređaj može imati i više CE oznaka?** DA, ali samo u posebnim slučajevima **Npr.** Složeni proizvodi u koji su ugrađeni delovi koji se samostalno mogu plasirati na tržište i koji traže CE označavanje. **U kojim slučajevima se CE oznaka postavlja na drugačiji način od uobičajenog?** Nekada nije moguće postaviti CE znak, zbog prirode proizvoda (npr. eksploziv) ili malih dimenzija proizvoda ili ako se ne može obezbediti vidljiva, čitljiva i neizbrisiva CE oznaka **U takvim slučajevima postavlja se na:** pakovanje, ako postoji na prateću dokumentaciju, ako je predviđeno direktivom. **NE SME** se izostaviti sa proizvoda i staviti na pakovanje/dokumentaciju iz estetskih razloga **Da li je CE znak obavezan za sve proizvode?** Obavezan je za sve one proizvode koje se plasiraju na tržište EU i koji potpadaju pod Direktive novog pristupa **Šta znači CE oznaka?** CE oznaka na proizvodu znači da je proizvod usaglašen sa svim zahtevima propisanim u direktivama. Znači da su sprovedeni svi neophodni postupci ocenjivanja usaglašenosti. **Da li se CE znakom mogu označiti i drugi proizvodi?** **NE MOŽE.** Proizvod ne sme biti označen CE znakom ako nije obuhvaćen nijednom DNP.

Na koji način se vrši nadzor tržišta? DNP obezbeđuju visok stepen zaštite tržišta / Države-članice moraju usvojiti sve potrebne mere koje obezbeđuju plasman i korišćenje proizvoda / Ako su proizvodi pravilno konstruisani, instalirani, održavani i korišćeni u prave svrhe – onda ne ugrožavaju zdravlje, bezbednost i druge javne interese!

Cilj nadzora tržišta - Svaka država-članica je obavezna da organizuje i vrši nadzor tržišta na efikasan i sveobuhvatan način u cilju otkrivanja neusaglašenih proizvoda. **Ciljevi tržišnog nadzora su zaštita interesa:** potrošača, radnika, korisnika, privrednih subjekata (od nelojalne konkurencije) **Osnovni zadatak tržišne inspekcije** je provera usaglašenosti proizvoda sa važećim proizvodima: Koji su plasirani na tržište i Na početku njihove

upotrebe. **U fazi projektovanja** i proizvodnje NE OBAVLJA SE TRŽIŠNI NADZOR! Tek kada proizvođač preuzme **formalnu odgovornost** za usaglašenost proizvoda (postavljanjem CE znaka), tržišna inspekcija može da obavlja svoj posao. **Koji inspektori vrše nadzor?** U tržišni nadzor najčešće je uključeno više različitih inspektora ili institucija / Oni vrše nadzor nad određenom grupom proizvoda i u određenoj sredini **Da li tržišna inspekcija može angažovati podizvođača?** DA, za određene tehničke zadatke (npr. testiranje ili kontrola), ali mora da preuzme odgovornost za njegove odluke / Ali, NE SME doći do sukoba između oblasti proveravanja usaglašenosti i zadataka nadzora kod podizvođača / Kod izbora podizvođača, MORA SE obezbediti nepristrasnost! **Inspekcija se više orijentiše na oblasti gde:** je veća verovatnoća opasnosti, su češći prigovori, postoji poseban interes **Zato se koristi statistika i različiti postupci za utvrđivanje opasnosti:** Redovni obilasci trgovačkih, industrijskih i skladišnih prostorija / Redovan obilazak radnih mesta i prostorija gde su proizvodi dati na korišćenje za rad odnosno pogon / Iznenađne, nenajavljene kontrole / Uzimanje uzoraka proizvoda, daje ih na kontrolu i vrši testiranja (može sa podizvođačem) / Prilikom provere, traži sve potrebne podatke / Koje prodavnice ili proizvode inspektori proveravaju? **Tržišni inspektori obično planiraju svoj rad, a odzivaju se i na informacije iz javnosti:** Statistika o opasnim grupama proizvoda / Žalbe potrošača i informacije udruženja potrošača / Informacije od proizvođača u vezi nelojalne konkurencije / Informacije o opasnim proizvodima u drugim državama članicama EU / Informacije sa sajmovi **Kada se kontrola vrši na radnom mestu?** NIJE POTREBNA za proizvode široke potrošnje / POTREBNA JE za proizvode koji su direktno instalirani i dati u pogon kod krajnjeg korisnika. Npr: Mašine, Oprema pod pritiskom **Da li tržišna inspekcija proverava formalne ili suštinske zahteve?** Tržišna inspekcija proverava primenu svih odredaba određene direktive. Formalno, do određene mere, proverava: CE znak i način njegovog postavljanja. Pristupačnost EC izjave o usaglašenosti. Podatke koji su priloženi uz proizvod. Pravilan izbor postupaka za utvrđivanje usaglašenosti / Detaljne kontrole se sprovode radi provere stvarne usaglašenosti proizvoda. **Npr:** Pravilna upotreba postupka utvrđivanja usaglašenosti / Ispunjavanje bitnih zahteva / Sadržaj EC izjave o usaglašenosti / Često, da bi se utvrdila stvarna bezbednost proizvoda, treba vršiti testiranja i ispitivanja u specijalizovanim laboratorijama. **Šta ako proizvod ima sve propisane papire i oznake?** Ako proizvod ima sve neophodne isprave i oznake – on zadovoljava formalne kriterijume Ipak, inspektor može tražiti da se izvrši testiranje da bi se utvrdila usaglašenost proizvoda sa bitnim zahtevima! **Da li, dodatna, dobrovoljna sertifikacija, oslobađa proizvod od nadzora?** Dobrovoljna sertifikacija ili primena sistema menadžmenta kvalitetom NE MOŽE da zameni tržišni nadzor / Mogu da pomognu u podizanju bezbednosti proizvoda / Tržišna inspekcija, sve dodatne dobrovoljne oznake, nalepnice može uzeti u obzir samo za ocenu opasnosti **Šta je to princip proporcionalnosti?** Mere tržišne inspekcije i drugih

nadzornih organa moraju biti u srazmeri sa stepenom opasnosti ili neusaglašenosti. **Kod “nebitno” neusaglašenih proizvoda:** Prvo, upozorenje i savet za otklanjanje neusaglašenosti / Zatim, sankcije (ako prethodno nije dovoljno) **Kod “bitno” neusaglašenih proizvoda:** / Reakcija nadzora veoma oštra / Primena zaštitne klauzule / Veoma rigorozne kazne / Kontrola proizvoda kod izrade i korišćenja. **Da li se može vršiti inspekcija u fazi proizvodnje?** U principu NE./ Ali, ako se otkrije neusaglašenost proizvoda, može se obaviti inspekcija u proizvodnji, da bi se otkrila permanentna greška **Izuzetak od inspekcije:** sajmovi, izložbe, demonstracije (dozvoljeno je pokazivanje neusaglašenih proizvoda, ako su oni vidljivo označeni da se ne mogu prodavati ili koristiti) **Šta proverava tržišni inspektor?** Direktivama novog pristupa propisuju se dva dokumenta kojima se tržišnoj inspekciji omogućava da dobiju podatke o proizvodu: / EC izjava o usaglašenosti / Tehnička dokumentacija **Šta, kada inspektor traži EC izjavu o usaglašenosti?** EC izjavu treba odmah predati na zahtev / Zato se ona mora čuvati na teritoriji EU / U slučaju da proizvođač ili ovlašćeni zastupnik ne predaju EC izjavu, to je veliki razlog za sumnju u saglašenost proizvoda / EC izjava ne treba za direktivu o bezbednosti igračka / U direktivi o bezbednosti mašina, traži se EC izjava o usaglašenosti za svaki proizvod **Šta, kada inspektor traži tehničku dokumentaciju?** Tehnička dokumentacija se mora predati, na zahtev, u odgovarajućem roku / Ipak, inspekcija je ne sme tražiti za svaki proizvod / U početku kontrole, dovoljan je rezime tehničke dokumentacije / Inspekcija može tražiti detaljnije podatke ako postoji osnovana sumnja u usaglašenost proizvoda / Kompletnu tehničku dokumentaciju mogu tražiti samo ako je to nužno potrebno – ne za neki detalj **Ko mora inspektoru predati dokumentaciju? Dokumentaciju mora predati:** Proizvođač / Ovlašćeni zastupnik sa sedištem u EU / Uvoznik / Lice odgovorno za plasman na tržište Druga pravna i fizička lica: Ovlašćeni organi / Distributeri / Prodavci na malo, dobavljači, podizvođači / inspekciji pomažu u prikupljanju dokumentacije / **Da li inspektor može oduzeti proizvod i ko to plaća?** Evropske direktive NE DEFINIŠU da li inspektor može oduzeti proizvod niti ko treba da ga plati Svaka država-članica ima obavezu da obezbedi sprovođenje zakonodavstva U okviru nacionalnog zakonodavstva reguliše se i rad tržišne inspekcije. U mnogim državama EU, nakon oduzimanja proizvoda – nadoknada je iz sredstava budžeta **Zaštitna klauzula - mere na nivou EU:** Države-članice su u obavezi da predvide i usvoje mere radi zabrane ili ograničenja plasmata na tržište svih proizvoda koji mogu, i pored ispravne upotrebe, biti opasni po zdravlje i bezbednost. O ovim merama mora se obavestiti Komisija i ako Komisija smatra da su mere opravdane, o tome obaveštava sve države članice, koje moraju preduzeti mere – zaštitna klauzula (safeguard clause). **Koje mere preduzima nadzorni organ?** Mere zavise od stepena neusaglašenosti i pomoću tih mera vodi se računa o principu proporcionalnosti Nejasna je razlika između bitne i nebitne neusaglašenosti – zato inspektori donose odluke o svakom slučaju posebno Šta

je nebitna neusaglašenost **Npr:** Pogrešno zakačena/postavljena CE oznaka / Nepravilan oblik, veličina, vidljivost, trajnost ili čitljivost CE oznake / EC izjava o usaglašenosti nije dostavljena odmah ili nije data uz proizvod, kada je to obavezno Ako proizvod koji je obuhvaćen DNP nije označen CE znakom, to znači da nije sproveden postupak ocenjivanja usaglašenosti i da proizvod ne ispunjava bitne zahteve – ovakva neusaglašenost se mora smatrati za bitnu **Šta je bitna neusaglašenost?** Neusaglašenost sa bitnim zahtevima JESTE BITNA, jer predstavlja opasnost po zdravlje i bezbednost građana / Neusaglašenost sa harmonizovanim standardima nije dovoljan dokaz o neusaglašenosti sa bitnim zahtevima **Koje su mere za nebitnu neusaglašenost?** Inspekcija nalaže proizvođaču da se pobrine za neusaglašenost u predviđenom roku / Ako se proizvođač ogлуši o nalog inspekcije, slede dalje mere, sankcije...**Koje su mere za bitnu neusaglašenost?** Nadležni organ usvaja odgovarajuće mere i vodi računa o principu proporcionalnosti / U krajnjem slučaju, može zabraniti plasman proizvoda na tržište, odnosno povući proizvod sa tržišta

Mera o zabrani može biti privremena (prikupljanje dokaza o opasnostima i neusaglašenostima) **Zabrana proizvoda** - Kada državni organi donesu odluku o zabrani plasiranja na tržište ili korišćenja, tj. povlačenje sa tržišta - moraju se navesti tačni razlozi za takvu odluku / Proizvođač/ovlašćeni zastupnik, kao oštećena strana, mora biti obavešten o tome (sa svim elementima koji se odnose na postupak i rokove žalbe) / Ovo NE VAŽI ako proizvod predstavlja ozbiljnu i direktnu pretnju po zdravlje i bezbednost – hitno **Uloga carine** - Propisom 339/93/EEC o kontrolama usaglašenosti sa pravilima o bezbednosti proizvoda – traži se da se carinska služba uključi u nadzor tržišta / Kada postoji ozbiljna opasnost po zdravlje i bezbednost, carinska služba mora privremeno da zabrani uvoz te robe / Zabrana važi i ako proizvod nema propratne dokumente, oznaku o usaglašenosti, nalepnice / Propis 339/93/EEC važi za sve proizvode uvezene iz trećih zemalja, tako i za one koji su obuhvaćeni direktivama novog pristupa / Carinska služba mora obavestiti tržišnu inspekciju o zabrani proizvoda **E-poslovanje** - Proizvodi koji se nude iz kataloga ili na internetu – NISU PLASIRANI NA TRŽIŠTE EU! / Ako takvi proizvodi ne ispunjavaju zahteve direktiva – to se mora jasno naznačiti / Mora se dati dodatna informacija da proizvod nije namenjen tržištu EU. Ponuđač internet usluga sa sedištem u EU, mora se povinovati direktivi o elektronskom poslovanju 2000/31/EC

Politika EU - Ekonomske i političke integracije posledica su dva procesa:

Globalizacije svetske privrede / Liberalizacije međunarodne trgovine **Da li će spoljna trgovina izgubiti svoj smisao i u celini prerasti u unutrašnju trgovinu?** Odgovor leži u brojkaama / Danas u EU živi svega oko 7% svetske populacije, ali je EU najveća trgovinska

sila sveta sa ukupnim izvozom od 24%./ Zemlje članice EU imaju zajedničku trgovinsku politiku **Evropska komisija:** Zastupa interese svih 25 zemalja-članica /

Pregovara sa drugim zemljama / Predstavlja interese u WTO i predstavlja pokretačku snagu u pogledu reformi **Pravni osnov za ovo je član 133 Ugovora o evropskoj zajednici:** Postoji komitet koji pregovara u ime svih, a čine ga predstavnici svih zemalja članica i Evropske komisije. Veći ekonomski razvoj – dublje razlike između bogatih i siromašnih. **Zato, EU se zalaže za** unifikaciju međunarodnih trgovinskih propisa po principu: “pravila važe za sve, i velike i male”. Tako se može doći do fer konkurencije i “obuzdati” globalizacija. EU ove stavove primenjuje kroz Sporazume o ekonomskom partnerstvu (EPA) sa zemljama u razvoju / EU insistira na uvođenju vrednosti koje nisu čisto ekonomske prirode, ali koje, implementirane u trgovinsku politiku, vode ka ekonomskom napretku svih zemalja. / EU se zalaže za održivi razvoj – ravnoteža u ekonomskom razvoju na globalnom nivou, u pravnom okviru koji nudi predvidljivost, stabilnost, transparentnost uz poštovanje zaštite životne sredine, zaštite potrošača i njihovog zdravlja i bezbednosti.

Jedinstveno/unutrašnje tržište (single/internal market): Suština današnje EU /

Uklanjanje barijera 31. dec. 1992: završen rad na uspostavljanju JT (ukinute carinske tarife, trgovinske barijere, međusobno priznavanje prof. kvalifikacija, sniženje cena zbog liberalizacije tržišta, zajednička valuta EURO) **Osnovno obeležje jedinstvenog tržišta:** slobodno kretanje ljudi, roba, usluga i kapitala / Unutrašnje tržište – prednosti **Otvaranjem JT:** Otvorila su se nacionalna tržišta, / Veća je konkurencija, / Veći je izbor proizvoda i usluga / Posledica: sniženje cena **Unutrašnje tržište – nedostaci:** Sektor usluga se “otvarao”sporije od očekivanog (naročito finansijski sektor) / Sektor transporta (železnički i avio) je ostao zaseban – nacionalna tržišta / Nisu otklonjeni svi administrativni problemi / Međusobno priznavanje standarda i normi / Profesionalnih kvalifikacija / Poreskih sistema **Šengenski sporazum** - Omogućio slobodno kretanje ljudi, ali se to odnosi i na ljude “sa druge strane zakona”, koji se sada mogu nesmetano kretati po mnogo većoj teritoriji **Evropski ekonomski prostor - EEA**

Maja 1992. potpisan sporazum o formiranju Evropskog ekonomskog prostora (EEA – European Economic Area) / Stupio na snagu 1. januara 1994.g. / Potpisnice sporazuma o formiranju EEA su bile tadašnjih 12 članica EZ i 7 zemalja Evropske zone slobodne trgovine (EFTA) / Danas, EEA sačinjavaju zemlje EU i tri od preostale 4 zemlje EFTA – Norveška, Lihtenštajn, Island (Švajcarska, iako član EFTA, ima sklopljene bilateralne sporazume, jer nije ratifikovala sporazum na referendumu) **Cilj EEA sporazuma:**

Da zemljama EFTA omogući uključivanje u tržište pod istim uslovima koji važe i za zemlje članice EU (osim poljoprivrede i ribarstva) / A ove zemlje, ne preuzimaju SVE odgovornosti koje nosi EU članstvo **Osnova EEA sporazuma:** Slobodan protok roba, usluga, ljudi i kapitala / Ali uz odricanje od prava na mere zaštite

PECA sporazum PECA - Protokol o Evropskom ocenjivanju usaglašenosti (Protocols to the Europe agreements on Conformity Assessment) / Evropski sporazumi – bilateralni odnosi između Evropske zajednice i Država članica EU i svake države-kandidata CEI.

Evropski sporazumi - zemlje kandidati za članstvo u EU treba da prilagode svoju regulativu regulativi EU./ U oblasti standarda za industriju i ocenu usaglašenosti, cilj Evropskih sporazuma je da zemlje-kandidati postignu potpunu usaglašenost sa tehničkim zakonodavstvom Zajednice, evropskom standardizacijom i procedurama ocene usaglašenosti **PECA** – priznavanje postupaka i rezultata ispitivanja industrijskih proizvoda / PECA je osnovni instrument predpristupnih strategija u oblasti slobodnog protoka roba **Sporazum o uzajamnom priznavanju ocenjivanja** usaglašenosti (Mutual Recognition Agreement - **MRA**): Dupliranje/preklapanje zahteva ocenjivanja usaglašenosti povećava troškove, uzrokuje odlaganja i predstavlja prepreku trgovini. / Međunarodno usaglašeni sistemi ocenjivanja usaglašenosti i regulative uklanjaju tehničke barijere trgovini. / Rešenje problema: razvijen je koncept Sporazuma Uzajamnog Priznavanja (MRA) na bilateralnom i regionalnom nivou / Ovi sporazumi odnose se na ispitivanja treće strane, inspeksijsku kontrolu i sertifikaciju u različitim sektorima / Države su spremne da priznaju sertifikate izdate od strane nadležnih regulatornih organa iako se procedure, možda razlikuju **Prednosti MRA:** Traženi sertifikati se mogu dobiti u zemlji proizvodnje – ne moraju se plaćati skupi sertifikati u inostranstvu / Ušteda u vremenu i novcu u vezi sa ispitivanjima i inspeksijskom kontrolom / Deluje se preventivno na vraćanje robnih isporuka / Mogućnost direktne isporuke od mesta proizvodnje do prodajnog mesta **STO sporazum o TBT omogućava:** Kvalitet izvoza /

Zaštita ljudskog života i zdravlja / Zaštita života i zdravlja životinja i biljaka / Zaštita životne sredine / Zaštita sopstvenih osnovnih interesa **Cilj STO Sporazuma o TBT da osigura da se:** Tehnička regulativa i standardi (uključujući i ambalažu, obeležavanje i označavanje) i Ocenjivanje usaglašenosti sa regulativom i standardima ne primenjuju na način da se stvaraju tehničke barijere trgovini! **Države-članice se ohrabruju da pružaju tehničku pomoć zemljama u razvoju, pod uzajamno sporazumnim uslovima, i to:**

Razvoj tela za standardizaciju / Učešće u aktivnostima međunarodne standardizacije i razvoj standarda **Razvoj regulatornih tela:** Ustanovljenje tela za ocenjivanje usaglašenosti sa standardima i tehničkim propisima / Utvrđivanje najboljih metoda za ispunjenje tehničke regulative Pomoć proizvođačima da imaju pristup sistemu ocene usaglašenosti na nacionalnom i internacionalnom nivou, uključujući i institucije i pravni okvir